

บทที่ 4

การวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิเคราะห์

4.1 การวิเคราะห์และประเมินประสิทธิผลภายนอกของการจัดการศึกษาในสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์

ภายใต้ขอบเขตการวิจัยที่กำหนดไว้ดังระบุในบทที่ 2 การวิเคราะห์และประเมินประสิทธิผลภายนอกของการจัดการศึกษาในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ในที่นี้จะพิจารณาจากความสำเร็จในการบรรลุจุดมุ่งหมายและหน้าที่ของการจัดการศึกษาในด้านการผลิตกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศ ซึ่งส่วนสำคัญของความสำเร็จนั้นส่วนหนึ่งน่าจะสะท้อนได้จากสภาวะการดำเนินงานของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์นั้น ๆ ในการวิจัยนี้ได้พิจารณาภาวะการดำเนินงานทำงานของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์นั้น รุ่นปีการศึกษา 2526 2527 และ 2528 ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 แห่งคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากภูมิหลังเกี่ยวกับภาวะการดำเนินงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์จากการสำรวจบัณฑิตของทบวงมหาวิทยาลัยในช่วงปีการศึกษา 2520-2525 จะเห็นได้ว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ของทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน มีอัตราการจ้างงานทำอยู่ระหว่างร้อยละ 54.9 - 69.1 โดยมีอัตราการว่างงานอยู่ระหว่างร้อยละ 18.7 - 33.5 และเมื่อพิจารณาแนวโน้มของการจ้างงานทำและการว่างงานของบัณฑิตในช่วงเวลาดังกล่าว พบว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์มีแนวโน้มของการจ้างงานทำของบัณฑิตลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 6.9 ต่อปี ในขณะที่เดียวกันก็มีแนวโน้มของการว่างงานเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 22.2 ต่อปี ส่วนทางด้านบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยนั้น บัณฑิตเศรษฐศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีอัตราการจ้างงานทำโดยเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ขณะเดียวกันก็มีอัตราการว่างงานต่ำกว่า สำหรับแนวโน้มของการจ้างงานทำและการว่างงาน ของ

บัณฑิตจากทั้งสามสถาบันก็มีลักษณะ เช่นเดียวกับแนวโน้มของการมีงานทำและการว่างงานของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์รวม คือมีแนวโน้มการมีงานทำลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 5.5 ต่อปีและมีแนวโน้มการว่างงานเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 30.3 ต่อปี (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1)

สำหรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ในช่วงปีการศึกษา 2526 2527 และ 2528 จากสถาบันอุดมศึกษาทั้งสามแห่งที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน (เฉพาะที่กรอกแบบสำรวจในการสำรวจการหางานทำของบัณฑิตของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย) จำนวนประมาณ 100-300 คนต่อปี มีอัตราการมีงานทำในระยะเวลา 1 ปีหลังสำเร็จการศึกษาเพียงประมาณร้อยละ 48.2-65.1 ที่เหลือเป็นบัณฑิตที่ว่างงานประมาณร้อยละ 18.9-44.5 บัณฑิตที่ไม่ประสงค์จะทำงานประมาณร้อยละ 1.4-3.9 และเป็นบัณฑิตที่ศึกษาต่อประมาณร้อยละ 4.7-18.9

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบภาวะการมีงานทำของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์จากทั้งสามมหาวิทยาลัยพบว่า บัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีอัตราการมีงานทำใกล้เคียงกัน กล่าวคือสำหรับช่วงปี 2526-2528 มีอัตราอยู่ในพิสัยประมาณร้อยละ 54.8-65.1 และ 54.4-60.3 ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีอัตราการมีงานทำต่ำกว่าในช่วงปีเดียวกันกล่าวคือมีเพียงประมาณร้อยละ 48.2-53.8 เท่านั้น ในทำนองกลับกันบัณฑิตเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยก็มีอัตราการว่างงานสูงกว่าในหมู่บัณฑิตเศรษฐศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในช่วงเวลาดังกล่าวด้วย กล่าวคืออัตราการว่างงานอยู่ในพิสัยประมาณร้อยละ 18.9-26.7, 21.8-24.5 และ 37.1-44.5 ในกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ตามลำดับ (รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.2)

บัณฑิตที่ทำงานเหล่านี้มีโครงสร้างของการจ้างงานที่ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ทั้งสามสถาบันส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 60) ได้รับการจ้างงานในภาคเอกชน โดยบัณฑิตเศรษฐศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้นได้รับการจ้างงานในบริษัทหรือธุรกิจเอกชนในอัตราที่สูงกว่าบัณฑิตของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย คือประมาณร้อยละ 73.0-85.7 และร้อยละ 74.5-80.2 ตามลำดับ ในขณะที่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีผู้ทำงานในบริษัท/ธุรกิจเอกชนเพียงประมาณร้อยละ 60.8-67.8

ส่วนบัณฑิตที่เหลือ (ประมาณร้อยละ 0.8-11.8) ได้รับการจ้างงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งจากหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การระหว่างประเทศ และมีบัณฑิตจำนวนไม่น้อยคือประมาณร้อยละ 3.6-23.1 ที่หันไปประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย (ตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณาถึงช่วงระยะเวลาในการหางานทำของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ หรือช่วงเวลาที่บัณฑิตว่างงานจนกระทั่งถึงระยะเวลาที่หางานทำได้ ซึ่งก็บ่งชี้ถึงโอกาสในการหางานทำของบัณฑิต ปรากฏว่าบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่มีงานทำจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นใช้ระยะเวลาเฉลี่ยประมาณ 2.3-3.0 เดือน ซึ่งใกล้เคียงกับระยะเวลาของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่มีระยะเวลาหางานเฉลี่ยประมาณ 2.3-3.2 เดือน ส่วนบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยนั้นมีระยะเวลาหางานทำเฉลี่ยมากกว่าบัณฑิตทั้งสองแห่งคือประมาณ 3.4-3.9 เดือน (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่มีงานทำและที่ว่างงาน ปีการศึกษา 2520-2525
จำแนกตามสถาบัน

สถาบันอุดมศึกษา	ร้อยละของบัณฑิตที่มีงานทำ				ร้อยละของบัณฑิตที่ว่างงาน			
	2520	2521	2524	2525	2520	2521	2524	2525
รัฐบาล								
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	74.6	68.3	58.9	54.3	8.5	7.3	16.7	21.9
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	78.6	79.7	61.6	66.6	10.3	13.4	16.5	19.7
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	76.3	60.5	68.0	71.9	12.5	20.2	18.8	14.3
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	48.8	50.7	59.0	43.0	33.8	34.7	28.2	39.3
เอกชน								
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	69.1	64.6	55.7	54.7	20.9	28.1	33.9	33.5
วิทยาลัยเกริก	87.5	50.0	31.4	52.9	12.5	20.0	65.7	41.2
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	-	52.9	57.1	50.0	100.0	29.4	42.9	50.0
เฉลี่ย	69.1	61.2	54.9	55.5	18.7	22.9	33.5	32.8

ที่มา : รายงานภาวะการหางานทำของบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2520, 2521, 2524, 2525
กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่มีงานทำว่างงาน ไม่ประสงค์จะทำงานและศึกษาต่อ ปีการศึกษา 2526, 2527 และ 2528 จำแนกตามสถาบัน

สถาบันอุดมศึกษา	บัณฑิตที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน (กรอกแบบสำรวจ)			ผลการสำรวจหลังสำเร็จการศึกษา (ร้อยละ)											
	2526	2527	2528	มีงานทำ			ว่างงาน			ไม่มีงานทำ ไม่ประสงค์จะทำงาน			ศึกษาต่อ		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	53	86	124	89	56	68	29	23	31	6	3	3	29	4	22
				(58.2)	(65.1)	(54.8)	(18.9)	(26.7)	(25.0)	(3.9)	(3.5)	(2.4)	(18.9)	(4.7)	(17.7)
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	204	206	214	111	121	129	50	45	48	6	6	3	37	34	34
				(54.4)	(58.7)	(60.3)	(24.5)	(21.8)	(22.4)	(3.0)	(2.9)	(1.4)	(18.1)	(16.5)	(15.9)
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	201	245	266	113	118	130	78	109	114	8	9	5	11	9	17
				(53.8)	(48.2)	(48.9)	(37.1)	(44.5)	(42.9)	(3.8)	(3.7)	(1.9)	(5.2)	(3.7)	(6.4)

ที่มา : คำนวณจากแบบรายงานและแบบติดตามผลรายงานการหางานทำของบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2526, 2527 และ 2528 กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ในปีการศึกษา 2526, 2527 และ 2528 ที่ทำงานทำได้แล้ว จำแนกตามประเภทของงานหรือประเภทของหน่วยงาน

สถาบัน/ ปีการศึกษา	จำนวนบัณฑิต ที่ทำงาน	ร้อยละของผู้มีงานทำแยกตามสถานที่ทำงาน							
		ส่วนราชการ		รัฐวิสาหกิจ	องค์การระหว่าง ประเทศ	บริษัท/เอกชน		ประกอบอาชีพ อิสระ/ค้าขาย	
		สถานศึกษา	ราชการ			เอกชน	ธนาคาร		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย									
ปี 2526	89 (100.0)	2.2	5.7	9.0	-	22.5	50.5	10.1	
ปี 2527	56 (100.0)	5.4	-	5.4	-	14.3	71.4	3.6	
ปี 2528	68 (100.0)	3.0	7.3	2.9	-	33.8	45.4	7.4	
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์									
ปี 2526	111 (100.0)	2.7	9.1	2.7	0.9	45.5	29.0	10.0	
ปี 2527	121 (100.0)	4.1	1.7	5.8	0.8	51.2	29.0	7.4	
ปี 2528	129 (100.0)	2.3	7.0	4.7	0.8	55.8	19.4	10.1	
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย									
ปี 2526	113 (100.0)	1.8	5.3	3.5	0.9	40.0	25.5	23.0	
ปี 2527	118 (100.0)	2.6	2.5	6.8	-	45.8	22.0	20.3	
ปี 2528	130 (100.0)	2.3	2.3	10.8	0.8	49.2	11.6	23.1	

ที่มา : คำนวณจากแบบรายงานและแบบติดตามผลรายงานการหางานทำของบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2526-2528 กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์รุ่นปีการศึกษา 2526 2527 และ 2528 ที่ม้งานทำ จำแนกตามระยะเวลาที่ทำงานทำ

ปีการศึกษาและระยะ เวลาทำงานทำ(เดือน)	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย		มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์		มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปีการศึกษา 2526						
≤ 3	68	76.4	70	62.7	55	48.7
4-6	12	13.5	17	15.5	17	15.0
7-12	2	2.2	8	7.3	8	7.1
>12	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ	7	7.9	16	14.5	33	29.2
รวม	89	100.0	111	100.0	113	100.0
เวลาทำงานเฉลี่ย	2.6		3.2		3.4	
ปีการศึกษา 2527						
≤ 3	32	57.1	75	62.0	53	44.9
4-6	14	25.0	15	12.4	24	20.4
7-12	4	7.2	2	1.7	12	10.1
>12	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ	6	10.7	29	23.9	29	24.6
รวม	56	100.0	121	100.0	118	100.0
เวลาทำงานเฉลี่ย	3.00		2.3		3.5	
ปีการศึกษา 2528						
≤ 3	46	67.7	73	56.6	59	45.4
4-6	6	8.8	16	12.4	27	20.8
7-12	2	2.9	4	3.1	16	12.3
>12	-	-	1	0.8	-	-
ไม่ตอบ	14	20.6	35	27.1	28	21.5
รวม	68	100.0	129	100.0	130	100.0
เวลาทำงานเฉลี่ย	2.3		2.8		3.9	

ที่มา : คำนวณจากแบบรายงานและแบบติดตามผลรายงานการหางานทำของบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2526 2527 และ 2528 กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

อีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกันก็คือการที่บัณฑิตไค้งานทำตรงตามสาขาวิชาที่เรียน ซึ่งเป็นประเด็นที่วินิจฉัยชี้แจงได้ยาก ในประเด็นนี้การสำรวจในปี 2526 ได้ให้บัณฑิต (ผู้กรอกแบบสำรวจ) เป็นผู้พิจารณาเองโดยคำถามในแบบสำรวจการหางานทำของบัณฑิตในปีการศึกษา 2526 เป็นคำถามถึงความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานกับสาขาวิชาที่เรียน ส่วนคำถามในแบบสำรวจของบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2527 และ 2528 เป็นคำถามถึงการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงาน ซึ่งผลปรากฏว่าบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ทั้งสามสถาบันมีทัศนคติต่อการทำงานคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ บัณฑิตส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 50) เห็นว่าหน้าที่การงานที่ทำอยู่ในขณะนั้นมีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เรียนมาอยู่บ้าง รองลงมาคือประมาณร้อยละ 20.9-29.2 เห็นว่าหน้าที่การงานที่ทำไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 15.5-17.6 เห็นว่าหน้าที่การงานที่ทำอยู่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา และเมื่อพิจารณาถึงประเภทหน่วยงานที่บัณฑิตทำกับความสัมพันธ์ของสาขาวิชาที่เรียนมาก็ปรากฏว่า บัณฑิตที่ทำงานทุกหน่วยงาน (ทั้งบริษัท/ธุรกิจเอกชน ราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การระหว่างประเทศ และประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย) เห็นว่าหน้าที่การงานที่ทำมีส่วนสัมพันธ์อยู่บ้าง และสำหรับบัณฑิตที่ทำงานในส่วนราชการนั้นตอบเป็นอันดับรองลงมาว่าหน้าที่การงานที่ทำนั้นตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา สำหรับประเด็นของการประยุกต์ใช้ความรู้กับหน้าที่การงาน ปรากฏว่าบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่มีงานทำของทั้งสามสถาบัน ส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 59) เห็นว่ามีการใช้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำอยู่น้อยถึงน้อยมาก รองลงมา (ประมาณร้อยละ 25.0-36.2) เห็นว่ามีการใช้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับงานมาก และเพียงประมาณร้อยละ 2.9-8.9 เท่านั้นที่เห็นว่าสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานได้มากที่สุด และเมื่อจำแนกตามประเภทของหน่วยงานปรากฏว่า บัณฑิตที่ทำงานทั้งการประกอบอาชีพอิสระ บริษัท ธุรกิจเอกชน องค์การระหว่างประเทศ รัฐวิสาหกิจ และส่วนราชการ ส่วนใหญ่เห็นว่าใช้ความรู้ได้น้อย (ตารางที่ 4.5-4.7)

ตารางที่ 4.5 จำนวนของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษารุ่นปีการศึกษา 2526 ที่มีงานทำ
จำแนกตามความสัมพันธ์ของการงานที่ทำ และจำแนกตามประเภทหน่วยงานที่ทำ

สถาบัน/ประเภท ของหน่วยงาน	จำนวนบัณฑิต ที่มีงานทำ	ความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงาน			
		ตรงกับสาย วิชาที่เรียนมา	มีส่วนสัมพันธ์ อยู่บ้าง	ไม่ตรงกับสาย วิชาที่เรียนมา	ไม่ระบุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	89(100.0)	16.9	57.3	23.6	2.2
ประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย	9(100.0)	-	55.6	33.3	11.1
บริษัท/เอกชน	65(100.0)	16.9	58.5	23.1	1.5
รัฐวิสาหกิจ	8(100.0)	12.5	62.5	25.0	-
องค์การระหว่างประเทศ	-	-	-	-	-
ส่วนราชการ	7(100.0)	42.9	42.9	14.2	-
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	111(100.0)	15.5	63.6	20.9	-
ประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย	11(100.0)	-	72.2	27.3	-
บริษัท/เอกชน	83(100.0)	15.8	61.0	23.2	-
รัฐวิสาหกิจ	3(100.0)	33.3	66.7	-	-
องค์การระหว่างประเทศ	1(100.0)	-	100.0	-	-
ส่วนราชการ	13(100.0)	23.1	69.2	7.7	-
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	113(100.0)	17.7	51.3	29.2	1.8
ประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย	26(100.0)	7.7	38.5	50.0	3.8
บริษัท/เอกชน	74(100.0)	20.3	55.4	23.0	1.3
รัฐวิสาหกิจ	1(100.0)	-	-	100.0	-
องค์การระหว่างประเทศ	4(100.0)	-	100.0	-	-
ส่วนราชการ	8(100.0)	37.5	37.5	25.0	-

ที่มา : คำนวณจากแบบสำรวจและแบบติดตามผลารหางานทำของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์รุ่นปีการศึกษา 2526 กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.6 จำนวนของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษารุ่นปีการศึกษา 2527 ที่มีงาน
ทำแล้ว จำแนกตามการใช้ความรู้ที่เรียนมาในสถานที่ทำงาน และจำแนกตาม
ประเภทหน่วยงาน

สถาบัน/ประเภท ของหน่วยงาน	จำนวนบัณฑิต ที่มีงานทำ	การใช้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ในการทำงาน				
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยมาก	ไม่ระบุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	56(100.0)	8.9	26.8	32.1	32.2	-
ประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย	2(100.0)	-	-	50.0	50.0	-
บริษัท/เอกชน	48(100.0)	10.4	27.1	31.3	31.2	-
องค์การระหว่างประเทศ	-	-	-	-	-	-
รัฐวิสาหกิจ	3(100.0)	-	-	33.3	66.7	-
ส่วนราชการ	3(100.0)	-	66.7	33.3	-	-
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	121(100.0)	5.0	30.6	44.6	15.7	4.1
ประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย	9(100.0)	-	66.7	22.2	11.1	4.1
บริษัท/เอกชน	97(100.0)	5.2	27.8	47.4	15.5	-
องค์การระหว่างประเทศ	1(100.0)	-	-	100.0	-	-
รัฐวิสาหกิจ	7(100.0)	-	28.5	57.2	14.3	14.3
ส่วนราชการ	7(100.0)	14.3	28.6	14.2	28.6	-
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	118(100.0)	7.6	32.2	37.2	22.1	0.9
ประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย	24(100.0)	-	29.2	58.3	12.5	-
บริษัท/เอกชน	80(100.0)	10.0	30.0	32.5	27.5	-
องค์การระหว่างประเทศ	-	-	-	-	-	-
รัฐวิสาหกิจ	8(100.0)	12.5	62.5	12.5	-	12.5
ส่วนราชการ	6(100.0)	-	33.3	50.0	16.7	-

ที่มา : คำนวณจากแบบสำรวจและแบบติดตามผลการทำงานทำของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ รุ่นปีการ
ศึกษา 2527 กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.7 จำนวนของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษารุ่นปีการศึกษา 2528 ที่มีงาน
ทำจำแนกตามการใช้ความรู้ที่เรียนมาในสถานที่ทำงานและจำแนกตามประเภท
หน่วยงาน

สถาบัน/ประเภท ของหน่วยงาน	จำนวนบัณฑิต ที่มีงานทำ	การใช้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ในการทำงาน				
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยมาก	ไม่ระบุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	68(100.0)	2.9	25.0	51.5	20.6	-
ประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย	5(100.0)	-	20.0	60.0	20.0	-
บริษัท/เอกชน	54(100.0)	3.7	25.9	48.2	22.2	-
องค์การระหว่างประเทศ	-	-	-	-	-	-
รัฐวิสาหกิจ	2(100.0)	-	-	100.0	-	-
ส่วนราชการ	7(100.0)	-	28.6	57.1	14.3	-
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	129(100.0)	3.9	30.2	41.9	22.5	1.5
ประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย	13(100.0)	-	23.1	61.5	15.4	-
บริษัท/เอกชน	97(100.0)	5.1	29.9	39.2	23.7	2.1
องค์การระหว่างประเทศ	1(100.0)	-	-	100.0	-	-
รัฐวิสาหกิจ	6(100.0)	-	16.7	66.6	16.7	-
ส่วนราชการ	12(100.0)	-	50.0	25.0	25.0	-
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	130(100.0)	3.1	36.1	38.5	20.8	1.5
ประกอบอาชีพอิสระ/ค้าขาย	30(100.0)	6.7	23.3	46.7	20.0	3.3
บริษัท/เอกชน	79(100.0)	1.3	36.7	38.0	24.0	-
องค์การระหว่างประเทศ	1(100.0)	-	100.0	-	-	-
รัฐวิสาหกิจ	14(100.0)	7.1	43.0	35.7	7.1	7.1
ส่วนราชการ	6(100.0)	-	66.6	16.7	16.7	-

ที่มา : กำหนดจากแบบสำรวจและแบบติดตามผลการหางานทำของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์รุ่นปีการ
ศึกษา 2528 กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการมีงานทำของบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยรุ่นปีการศึกษา 2526 2527 และ 2528 พบว่าในระยะเวลา 1 ปี หลังสำเร็จการศึกษา บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ทั้ง 3 รุ่น ของมหาวิทยาลัยของรัฐนั้น ได้รับการจ้างงานเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนบัณฑิตที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งก็มากกว่าจำนวนบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยที่มีงานทำเพียงประมาณร้อยละ 48-53 เท่านั้นในช่วงระยะเวลาเท่ากัน และเมื่อพิจารณาถึงการว่างงานของบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ก็พบว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐมีอัตราการว่างงานในอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือประมาณร้อยละ 18.9-26.7 ซึ่งก็ต่ำกว่าอัตราที่บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยที่มีอัตราการว่างงานสูงถึงร้อยละ 37-44 แต่เป็นที่น่าสังเกตเช่นกันว่าบัณฑิต เศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยของรัฐ มีการศึกษาต่อในอัตราที่สูงกว่าบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยด้วย จึงเป็นไปได้ว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อัตราการว่างงานของบัณฑิต เศรษฐศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่ำกว่าอัตราเดียวกันจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นสืบเนื่องมาจากการที่บัณฑิตจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เลือกศึกษาต่อซึ่งเท่ากับชะลอการเข้าสู่ตลาดแรงงานด้วย

อย่างไรก็ตาม การที่ข้อมูลการมีงานทำและการว่างงานของบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ดังกล่าวเป็นเพียงผลการสำรวจในระยะ 1 ปีหลังสำเร็จการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นการที่อัตราการว่างงานของบัณฑิต เศรษฐศาสตร์มีอัตราสูง จึงเป็นไปได้เช่นกันว่าเป็นเพราะบัณฑิตที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาอยู่ในสภาพที่เลือกงานหรือเปลี่ยนงานบ่อย ๆ นอกจากนั้นก็เป็นไปได้เช่นกันว่าบัณฑิตที่ทำงานให้ครอบครัวจะให้ข้อมูลว่าไม่มีงานทำ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า หากภาวะการมีงานทำของบัณฑิตจะสะท้อนถึงประสิทธิผลภายนอกของการจัดการศึกษาในฐานะที่มีส่วนชี้ชัดถึงการบรรลุหรือสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น ๆ แล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาในสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ของสถาบันการศึกษาทั้งสามแห่งยังมีปัญหาในด้านการผลิตแรงงานเกินความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้จะเห็นได้จากอัตราการว่างงานของบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ในรุ่นปีการศึกษา 2526-2528 และเมื่อพิจารณาภาวะการมีงานทำของบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ในช่วง

ระยะปีก่อนหน้านั้นคือปี 2520-2525 บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษาก็มีปัญหาของการว่างงานอยู่แล้วอย่างชัดเจน ยิ่งกว่านั้นเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของอัตราการว่างงานของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์จากทั้งสามสถาบัน จะพบว่าแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนเช่นกัน ดังนั้นเมื่อประกอบกับแนวโน้มที่สถาบันจะผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้นก็เท่ากับว่า การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสามแห่งนั้นยังไม่ได้มีการปรับการผลิtbัณฑิตให้สนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสมนัก

ส่วนการพิจารณาถึงคุณภาพของการศึกษาในแง่ของการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานนั้น ปรากฏว่าหน้าที่การงานที่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในรอบปีการศึกษา 2526-2528 ส่วนใหญ่ทำอยู่นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ศึกษามาอยู่บ้าง อย่างไรก็ตามบัณฑิตส่วนใหญ่ได้นำความรู้มาใช้ในการทำงานไม่มากนัก การที่บัณฑิตเศรษฐศาสตร์แสดงความคิดเห็นในลักษณะดังกล่าวนี้ อาจเป็นเพราะลักษณะของงานที่บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ทำนั้นเป็นงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการ * ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมในรายละเอียดจากแบบสำรวจและแบบติดตามการหางานทำของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ทั้งสามรุ่นที่ได้ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการ และบริษัท/ธุรกิจเอกชน (ซึ่งเป็นหน่วยงานที่บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ทั้งสามแห่งได้รับการจ้างงานมากที่สุด) ได้ปรากฏว่าลักษณะงานที่บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ ** ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานเอกชนนั้นมีลักษณะของงานที่ได้ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการถึงร้อยละ 88 ในขณะที่บัณฑิต

* ซึ่งโดยเนื้อหาของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น มีลักษณะเป็นวิชาการมากกว่าวิชาชีพ

** สำหรับลักษณะของงานที่ทำ ผู้วิจัยได้รวบรวมกลุ่มตำแหน่งงานต่าง ๆ ที่บัณฑิตให้ข้อมูลมา ออกเป็น 2 ประเภทคือ ตำแหน่งที่ใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยตรง เช่น งานวิจัย งานสถิติ งานวางแผน งานสอนหนังสือ อีกประเภทคืองานที่ไม่ใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยตรง เช่น งานขายสินค้า งานธุรการ พนักงานต้อนรับ ประชาสัมพันธ์ และงานค้าขาย

เศรษฐศาสตร์ที่ทำงานในหน่วยงานราชการนั้นมีลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาการถึงร้อยละ 82 (ตารางที่ 4.8) ดังนั้นเมื่อบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ทั้งสามรุ่นของทั้งสามสถาบันใหญ่ทำงานในภาคเอกชนจึงทำให้สัดส่วนความเห็นปรากฏออกมาในลักษณะดังกล่าว (ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อมูลในตารางที่ 4.5-4.7)

อย่างไรก็ตาม ยังมีบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่มีความคิดเห็นว่าความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานนั้นไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา หรือมีการใช้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในการทำงานน้อยมากนั้น อาจเป็นไปได้ว่าบัณฑิตไม่ทราบหรือไม่แน่ใจว่าสาขาที่ตนเรียนมานั้นสามารถประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้แล้วอย่างไร ซึ่งในหลักสูตรเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นหลักสูตรที่มีใ้มุ่งฝึกฝนให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถเฉพาะทางเพื่อประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ ในทำนองเดียวกับหลักสูตรอื่น ๆ ที่เน้นทางวิชาชีพ แต่เป็นการปลูกฝังความรู้ทั่ว ๆ ไปให้สามารถปฏิบัติงานได้หลายอย่างหรือสามารถนำความรู้จากสาขาวิชา ประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในการวิเคราะห์ถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการในด้านการผลิตกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศนั้น น่าจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบทั้งนี้ เพราะการจัดการศึกษาในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศ (เพื่อตลาดแรงงาน) แต่ยังมีมุ่งที่จะผลิตกำลังคนเพื่อสนองความต้องการในด้านอื่นควบคู่กันไปด้วย

ตารางที่ 4.8 ลักษณะของงานที่บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ทั้งหมด ปี 2526-2528 จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่มำงานทำในหน่วยงานราชการและบริษัท/ธุรกิจเอกชน

หน้าที	ราชการ	เอกชน
เกี่ยวข้องกับวิชาการ	82.05	11.58
ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการ	17.95	88.42
รวม	100.00	100.00

ที่มา : คำนวณจากแบบสำรวจและแบบติดตามผลการหางานทำของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์
รุ่นปีการศึกษา 2526-2528

4.2 การวิเคราะห์และประเมินประสิทธิภาพภายในของการจัดการศึกษาในสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์

สำหรับการวิเคราะห์และประเมินประสิทธิภาพภายในของการจัดการศึกษาในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสามแห่งในการวิจัยนี้ ได้กำหนดกรอบการพิจารณาไว้เฉพาะในแง่ของการใช้ปัจจัยการผลิตและความสูญเสียเปล่าในการผลิต ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้จากค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิต (ในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายสถาบัน) และความสูญเสียเปล่าที่เกิดจากการผลิตบัณฑิตนั้น

ค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายสถาบันหรือส่วนของผู้จัดนั้นอาจจำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือค่าใช้จ่ายดำเนินการและค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิน ในส่วนของค่าใช้จ่ายดำเนินการนั้นปรากฏว่าค่าใช้จ่ายดำเนินการต่อคนต่อปีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 70) เป็นค่าใช้จ่ายที่เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดินมากกว่าค่าใช้จ่ายจากแหล่งอื่น ๆ และค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 55) ใช้ในด้านการจัดการศึกษา รองลงมาใช้สำหรับการบริหารทั่วไป และที่เหลือใช้สำหรับการปรับปรุงคุณภาพ วิทยการศึกษา บริการวิชาการ และกิจการนิสิตนักศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายดำเนินการรวมต่อคนต่อปีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจากทุกแหล่งที่มาของค่าใช้จ่ายจะมีค่าสูงกว่าของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใช้งบดำเนินการต่อคนต่อปี 29,001 บาท โดยเป็นเงินจากงบประมาณแผ่นดิน 22,142 บาท จากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย 6,400 บาท และจากเงินทุนคณะ 459 บาท ส่วนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใช้งบดำเนินการต่อคนจำนวน 22,868 บาทต่อปี โดยคิดเป็นเงินจากงบประมาณแผ่นดิน 18,803 บาท จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย 3,861 บาท และจากเงินทุนคณะ 204 บาท สำหรับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยนั้น จะเห็นได้ว่ามีค่าใช้จ่ายดำเนินการรวมต่อคนต่อปีเท่ากับ 6,710 บาทโดยคิดเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากร 4,702 บาท หรือประมาณร้อยละ 70 และเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ได้แก่ค่าวัสดุ สาธารณูปโภค ฯลฯ) ประมาณ 2,008 บาท ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายดำเนินการของมหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่งพบว่า ค่าใช้จ่ายดำเนินการต่อคนต่อปีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีค่าสูงกว่ามหาวิทยาลัยหอการค้าไทยถึงประมาณ 3-4 เท่า (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ค่าใช้จ่ายค่าเป็นการต่อคนต่อปีของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ จำแนกตาม
สถาบัน แหล่งค่าใช้จ่าย และประเภทค่าใช้จ่าย ปีการศึกษา 2528

ประเภทค่าใช้จ่าย	สถาบัน	
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จากเงินงบประมาณ	22,142	18,803
แผนงานจัดการศึกษา	13,379	10,434
แผนงานบริหารการศึกษา	6,732	6,094
แผนงานปรับปรุงคุณภาพ	1,320	1,237
แผนงานวิจัยการศึกษา	702	479
แผนงานบริการวิชาการ	9	271
แผนงานกิจการนิสิตนักศึกษา	-	288
จากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย	6,400	3,861
จากเงินทุนคณะ	459	204
รวมทั้งหมด : คน : ปี	29,001	22,868
	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	4,702	
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	2,008	
รวมทั้งหมด : คน : ปี	6,710	

ที่มา : จำนวนจากข้อมูลในภาคผนวก ตารางที่ ผ.1, ผ.8, ผ.9

ส่วนในด้านค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิน อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ที่ดิน อาคาร สิ่งก่อสร้างและครุภัณฑ์เพื่อการสอนในมหาวิทยาลัย ปรากฏว่าค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีค่าสูงกว่ามหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเช่นกัน กล่าวคือในหมวดของที่ดิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปี ในหมวดที่ดินสูงสุดคือ ประมาณ 23,202 บาท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีค่าที่ดินต่อคนประมาณ 4,113 บาท และสำหรับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีค่าที่ดินต่อคนต่อปี เพียงประมาณ 1,375 บาท ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีพื้นที่กว้างขวางและตั้งอยู่ในย่านชุมชนจึงมีค่าใช้จ่ายต่อปีสูง ส่วนมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยนั้น มีขนาดของพื้นที่น้อยกว่า และตั้งอยู่บริเวณที่ไกลจากย่านชุมชนจึงมีค่าใช้จ่ายต่อปีต่ำกว่า ในด้านหมวดสิ่งก่อสร้างและอาคาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสียค่าใช้จ่ายในหมวดนี้ประมาณ 5,412 บาท ต่อนักศึกษาเศรษฐศาสตร์ 1 คน ซึ่งใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่เสียค่าใช้จ่ายประมาณ 5,441 บาท ต่อนักศึกษา 1 คน แต่ในขณะที่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีค่าก่อสร้างเฉลี่ยรายปีน้อยที่สุดคือมีค่าประมาณ 1,271 บาท ส่วนทางด้านค่าใช้จ่ายหมวดครุภัณฑ์นั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีค่าใช้จ่ายในหมวดนี้สูงถึงประมาณ 755 บาทต่อนิสิต 1 คน ซึ่งสูงกว่าของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยที่มีค่าใช้จ่ายในหมวดนี้ใกล้เคียงกันคือประมาณ 499 บาทและ 492 บาทตามลำดับ

และเมื่อนำค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สินทั้งหมดมารวมกันปรากฏว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สินต่อนิสิตเศรษฐศาสตร์ 1 คนสูงที่สุด คือเป็นประมาณ 29,369 บาท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สินรวมประมาณ 10,053 บาท และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มีค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สินทั้งหมดไม่มากนักคือประมาณ 3,138 บาทต่อนักศึกษาเศรษฐศาสตร์ 1 คน (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 ค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิ้นต่อปีต่อนักศึกษาเศรษฐศาสตร์ 1 คน จำแนกตามสถาบัน

ประเภทค่าใช้จ่าย	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย
ค่าที่ดิน	23,202	4,113	1,375
ค่าอาคารสิ่งก่อสร้าง	5,412	5,441	1,271
- อาคารรวม	1,876	3,716	
- อาคารเรียนคณะเศรษฐศาสตร์	3,536	1,725	
ค่าครุภัณฑ์	755	499	492
- จากเงินงบประมาณ	630	346	
- จากเงินทุนคณะ	85	104	
- จากเงินรายได้พิเศษ/ผลประโยชน์	40	49	
รวมค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิ้น : คน:ปี	29,369	10,053	3,138

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลเกี่ยวกับที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และครุภัณฑ์ที่เก็บรวบรวมจากกองแผนงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กรมธนารักษ์ และกรมที่ดิน โดยหาค่าเฉลี่ยรายปีจากสูตรในหน้า 24

สำหรับค่าใช้จ่ายที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นค่าใช้จ่าย (ดำเนินการและทุนทรัพย์สิน) โดยเฉลี่ยต่อปีต่อนักศึกษาหนึ่งคนที่เรียนสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตร โดยไม่มีตกหล่นซ้ำวิชาหรือลาออกกลางคัน ซึ่งในสถานการณ์ที่เป็นจริงย่อมเป็นไปได้ที่ผู้เข้าเรียนมหาวิทยาลัยจะเรียนสำเร็จเหมือนกันและพร้อมกันหมดทุกคน เพราะโดยข้อเท็จจริงแล้วอาจมีทั้งกรณีที่ต้องออกจากระบบการศึกษากลางคัน และกรณีที่ต้องใช้เวลาเรียนเกินกว่ากำหนด ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงค่าใช้จ่ายดังกล่าว โดยถ่วงน้ำหนักด้วยอัตราการลาออกและจำนวนปีโดยเฉลี่ยที่นักศึกษาเรียนจบ และค่าที่ได้จากการคำนวณนี้ เรียกว่าค่าใช้จ่ายต่อบัณฑิตหรือค่าใช้จ่ายต่อผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ ค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตเศรษฐศาสตร์พบว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ต่อคนต่อปี ดังนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสียค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ 67,946 บาท โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิน 34,187 บาท และค่าใช้จ่ายดำเนินการ 33,759 บาท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต้องเสียค่าใช้จ่ายรวม 42,015 บาท แยกเป็นค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิน 12,830 บาท และค่าใช้จ่ายดำเนินการ 29,185 บาท ในขณะที่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีค่าใช้จ่ายรวมเพียง 26,537 บาท ซึ่งแยกเป็นค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิน 8,456 บาท และค่าใช้จ่ายดำเนินการเพียง 18,081 บาท (ตารางที่ 4.11)

ส่วนในเรื่องความสูญเปล่าที่เกิดจากการผลิตบัณฑิตเศรษฐศาสตร์นี้ปรากฏว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งสามแห่ง มีความสูญเปล่าที่เกิดจากการผลิตบัณฑิตเศรษฐศาสตร์แตกต่างกันออกไป ทั้งขึ้นอยู่กับอัตราการลาออกกลางคัน การตกซ้ำวิชา และต้นทุนค่าใช้จ่ายของสถาบันนั้น ๆ ดังเช่นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มีอัตราการลาออกกลางคันและจำนวนปีโดยเฉลี่ยที่นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์เรียนสำเร็จตามหลักสูตร สูงกว่านักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งสองแห่ง คือมีอัตราการลาออกกลางคัน ถึงร้อยละ 46 และมีเวลาเรียนโดยเฉลี่ยสูงถึง 5.8 ปี ในขณะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีอัตราการลาออกกลางคันเพียงประมาณร้อยละ 8 และ 12 และมีจำนวนปีโดยเฉลี่ยที่เรียนสำเร็จ 4.3 ปี และ 4.5 ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 4.12) ดังนั้นมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยจึงมีความสูญเปล่าในการผลิตบัณฑิตเศรษฐศาสตร์หนึ่งคนสูงถึง 45,484 บาท ในขณะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความสูญเปล่าในการผลิตบัณฑิตหนึ่งคนประมาณ 19,032 บาท และ 25,268 บาทตามลำดับ (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.11 ค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ ต่อคนต่อปี จำแนกตามสถาบัน

สถาบัน	ค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิน	ค่าใช้จ่ายดำเนินการ	ค่าใช้จ่ายรวม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	34,187	33,759	67,946
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	12,830	29,185	42,015
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	8,456	18,081	26,537

ที่มา : ปรับข้อมูลในตารางที่ 4.9 และ 4.10 ด้วยอัตราค่ากลางคันและจำนวนปี โดยเฉลี่ยที่นักศึกษาเรียนจบโดยใช้หลักและวิธีการที่ระบุไว้ในหน้า 25

ตารางที่ 4.12 อัตราการออกกลางคันและค่าเฉลี่ยของระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตาม
หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ในระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ระหว่างปีการศึกษา
2522-2524

มหาวิทยาลัย	อัตราการออกกลางคัน (ร้อยละ)	จำนวนปีโดยเฉลี่ย ที่เรียนจริง	จำนวนปีที่กำหนด
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	7.65	4.3	4
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	11.85	4.5	4
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	46.19	5.8	4

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลการติดตามผลการศึกษานักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ จำนวน 3 รุ่น

ตารางที่ 4.13 ค่าใช้จ่ายดำเนินการที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต เศรษฐศาสตร์จนจบหลักสูตร เปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายที่ปรับแล้วและที่ยังไม่ได้ปรับและความสูญเสียเปล่าที่เกิดขึ้น

สถาบัน	ค่าใช้จ่าย:บัณฑิต ที่ปรับแล้ว	ค่าใช้จ่าย:บัณฑิต ที่ยังไม่ได้ปรับ	ความสูญเสียเปล่า ต่อบัณฑิต 1 คน	ร้อยละ ความสูญเสียเปล่า	ความสูญเสียเปล่าของ เงินงบประมาณรวม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย					
- ค่าใช้จ่ายดำเนินการรวม	135,036	116,004	19,032	16.4	
- ค่าใช้จ่ายฯ จากเงินงบประมาณ	103,096	88,568	14,528		1,816,000
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์					
- ค่าใช้จ่ายดำเนินการรวม	116,740	91,472	25,268	27.6	
- ค่าใช้จ่ายฯ จากเงินงบประมาณ	95,988	75,212	20,776		5,069,344
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย					
	72,324	26,840	45,484	16.9	

หมายเหตุ : จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ในปี 2528 มีดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 125 คน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 244 คน

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 303 คน

ที่มา : จากข้อมูลในตาราง 4.9 ปรับด้วยอัตรากลางออกกลางกันและจำนวนปีโดยเฉลี่ยที่นักศึกษาเรียนจบ แล้วคูณด้วยจำนวนปีที่กำหนดตามหลักสูตร (4 ปี)

อภิปรายผล

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้นมีความสูงกว่าค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนถึงประมาณ 1.5-2.5 เท่า ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายดำเนินการและค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้นก็มีความสูงกว่าของเอกชนมากเช่นกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีพื้นที่การศึกษากว้างขวางกว่า และตั้งอยู่ในย่านชุมชนใจกลางเมือง จึงทำให้ค่าใช้จ่ายในหมวดที่ดินต่อบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีค่าสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองแห่ง ประกอบกับขนาดและมูลค่าอาคารสิ่งก่อสร้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ใช้ในการศึกษา เศรษฐศาสตร์มีมูลค่าสูง จึงทำให้ค่าใช้จ่ายในหมวดสิ่งก่อสร้างต่อบัณฑิตของรัฐมีค่าสูงกว่ามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ส่วนในค่าน่าใช้จ่ายดำเนินการนั้น ถ้าหากพิจารณาในส่วนย่อยก็จะพบว่าค่าใช้จ่ายดำเนินการของมหาวิทยาลัยของรัฐที่จ่ายไปนั้น นอกจากจะใช้ประโยชน์ในแง่การเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตแล้ว (ในแผนงานจัดการศึกษา) ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ รวมอยู่ด้วย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย คือ งานวิจัย งานบริการวิชาการ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่ค่าใช้จ่ายดำเนินการของมหาวิทยาลัยเกือบทั้งหมดใช้เพื่อการจัดการศึกษาหรือเพื่อการผลิตบัณฑิตเพียงอย่างเดียว

การที่ค่าใช้จ่ายในการผลิตโดย เฉพาะค่าใช้จ่ายดำเนินการของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีค่าต่ำกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐนั้น หากพิจารณาให้ละเอียดจะพบว่าค่าใช้จ่ายที่คำนวณได้นั้นอาจจะต่ำกว่าที่เป็นจริง ทั้งนี้เพราะในการผลิตบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีการจ้างอาจารย์พิเศษเข้ามาทำการสอนในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจารย์พิเศษเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีคุณวุฒิในระดับสูง ดังนั้นจึงเท่ากับว่ามหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างอาจารย์ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น นั่นก็คือมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้รับประโยชน์ทางอ้อมจากรัฐอยู่ด้วย

ค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ดังกล่าวนี้ เป็นค่าใช้จ่ายในรูปของจำนวนเงินที่แต่ละสถาบันต้องจ่ายไปในแต่ละปี ซึ่งก็ยังมิใช่ค่าใช้จ่ายค่าสุดในการผลิตบัณฑิต ดังนั้นในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตภายใต้ข้อมูลจำกัดในขั้นนี้ จึงอาจไม่สื่อความหมายถึง

ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบันได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตดังกล่าวนี้ก็ยังคงชี้ให้เห็นถึงปัญหาและช่องทางที่จะจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังเช่นในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายดำเนินการในแผนงานจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยเฉพาะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งมีค่าสูงมาก (คือประมาณร้อยละ 46 ของค่าใช้จ่ายดำเนินการทั้งหมด) แต่ในขณะที่เดียวกันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีอัตราส่วนนิสิตต่ออาจารย์ในอัตราที่ต่ำทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับการใช้บุคลากรทางการศึกษามีประสิทธิภาพเพียงใด และถ้าคิดว่าอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ไม่ได้ทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียวแต่ยังต้องทำการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนด้วยแล้ว การมีอัตราส่วนนักศึกษาต่ออาจารย์ต่ำและมีค่าใช้จ่ายในแผนงานดังกล่าวสูงก็น่าจะเป็นเหตุผลที่ดี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงสภาพการทำงานของอาจารย์ด้วยว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด

อย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตที่ได้นี้ หากพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาที่นักศึกษาต้องจ่าย (อันได้แก่ค่าเล่าเรียน และอุปกรณ์การเรียนที่นักศึกษาเสียไป) ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จะเห็นได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นจะสามารถจัดสรรเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าสถาบันของรัฐ ทั้งนี้โดยการนำเงินที่เก็บจากนักศึกษามาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการได้ ในขณะที่สถาบันของรัฐไม่สามารถทำเช่นนี้ได้

เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อความสูญเปล่าทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยของรัฐต้องสูญเสียไปนั้น ส่วนใหญ่เป็นเงินงบประมาณแผ่นดิน ดังนั้นความสูญเปล่าทางการศึกษาในการผลิตบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จึงสื่อความหมายว่ารัฐต้องสูญเสียเงินงบประมาณเพื่อการพัฒนาในด้านอื่นลดน้อยลง ซึ่งก็จะมีผลต่อการลงทุนของรัฐต่อไป แต่ในความสูญเปล่าทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ดังนั้นค่าใช้จ่ายที่สูญเสียไปในการผลิตบัณฑิต เศรษฐศาสตร์จึงเป็นความสูญเปล่าของครอบครัว และตัวผู้เรียนเองที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและเวลา